

HELEN REE

Lugesin hiljuti Sten Tamkivi [blogipostitust](#) "Mis oleks kui...", milles paljude muude mõtete hulgas inspireeris mind kõige enam üks professor Robert Harrisoni tsitaat: "Reaalsust ei saa käsutada, vaid ainult võrgutada. Ja uut reaalsust ei saa välja meelitada realismiga." Mis oleks, kui me vaataks asju teise nurga alt? Kui me ei tarduks rangesse reaalsusesse? Kui me ei käituks kõiketeadvalt, vaid januneks eksperimentide järele, mis meile uusi uksi avaksid ja reaalsust võrgutaksid? Selles valguses ma jutustan loo ühest eestlannast, kelle nimi on Helen Ree. Kohtusime Heleniga 19. septembri õhtul Zürichis, kus ta esitles saalitäiele inimestele oma tantsu- ja fotograafia installatsiooni "Tunded". [Helen Ree on noor fotograaf](#), kellel on julgust reaalsusega rinda pista ning läbi objektiivselt maailmast hetki kinni püüda ka kõige ebatavalistematel situatsioonides. Helen Ree sündis Tallinnas 19. augustil 1982. Helen ise mainib, et see oli päev, mil Wikipedia järgi ei sündinud maailmas ühtegi tänaseks kuulsat inimest ega toimunud mitte midagi märkimisväärtset. Heleni vanemad soovisid, et tütre nimi oleks rahvusvaheline - ju siis oli neil teatav eelaimdus, mis last ees ootab.

Koolis käis Helen Nõmmel Kivimäe põhikoolis, Tehnikagümnaasiumis ja TTÜ Kõrgemas Majanduskoolis Tõnismäel, kus ta õppis majandusarvestust. Ülikooli kõrvalt alustas ta töötamist panganduses ning jätkas seal kuni 2007. aasta sügiseni, mil Helen pakkis seljakoti ning sõitis üheotsapiletiga Kagu-Aasiasse, kavatsedes tagasi tulla alles siis, kui tunneb, et aitab. Pärast kolme kuud ringirändamist jõudis ta tagasi Bangkoki, kust oli reisi alustanud. Seal otsustas ta ühes maailma parimas ja vanimas tai massaaži koolis tai massaaži kursuse läbida. Massööri Helenist ei saanud, küll aga kohtus ta oma praeguse elukaaslasega, kes oli end sinna kooli täiendama tulnud. Järgnev vajaks rohkesti leheruumi ning klassifitseeruks kindlasti romantilise seiklusloo kategooriasse. Kokkuvõtte on aga see, et saatuse vingerpuss väljendas end moel, mil Heleni pass, rahakott ja väga lähedaseks saanud kaamera võõrastesse kättesse läksid. Kahe nädala pärast sai aga Helen endale uue passi ning uuema ja parema kaamera, millega pildistamine teda üha enam paelus. Ei saa mainimata jätta ka fakti, et sellest seiklusest alates ei reisinud ta enam ükski. Järgmised kolm kuud jätkas ta rändamist koos Markusega ning nad teevad seda tänase päevani.

Mõne nädala eest jooksis uudistest läbi teade, et [Jaanus Ree](#) on osaks saanud esimene suurem tunnustus, osutudes Red Bull Illume 2013 võistlusel 6400 fotograafi seas 50 parima hulka valituks. Heleniga vesteldes selgub, et tegu on temast kolm aastat noorema vennaga, kes on samuti fotograaf. Huvi fotograafia vastu tekkis mõlemil eraldi. Ühel hetkel lihtsalt selgus, et nad olid endid samal ajal – Jaanus Tallinnas ja Helen Zürichis - fotograafia

õpingutele kirja pannud. Jaanus leidis oma suuna kiiresti ning tema spordifotod on maailmas palju fänne leidnud. Ta on töötanud nii Baltikumis kui ka Türgis ja Kanaari saartel selle haru ühele prestiižikamale tööandjale Red Bullile.

Helen on praegu Zürichis vabakutseline fotograaf. Ta töötab valdavalt firmadele, tehes pilte veebilehtede, aastaraamatute, ajakirjade jaoks. «Mul on olnud õnne teha tellimustöid ning lugeda oma regulaarsete klientide hulka nii Šveitsi väiksemaid firmasid kui ka n.ö lipulaevasid. Kui need tellimustööd täidavad rahakotti, siis tantsu pildistamine ning isiklikud projektid on need, mis mind paeluvad ning mille kaudu end fotograafias väljendan.»

Eelmisel nädalal tegi Helen koos professionaalse Šveitsi tantsijanna Natalie Wagneri ning ameerika päritolu koreograafi Jason Jacobsiga ühistöö, milles igaüks neist püstitas endale sama küsimuse: «Kuidas me tundeid oma töös väljendame ja interpreteerime?». Ehk siis kuidas tantsija interpreteerib oma kehaga koreograafi mõtteid, "käske" ning kuidas Helen läbi fotograafia nende mõlema tööd ja selle põhjal tekkivaid emotsioone interpreteerib. Natalie esitas publikule Jasoni koreograafia, mis oli tehtud spetsiaalselt tema jaoks ning Helen pildistas Nataliele nii, et iga foto jõudis vaid sekundilise viivitusega taha seinale. See oli põnev, kuidas fotodest seinal tekkis tantsija liigutuste minevik ning kuidas ta justkui iseendaga tantsis. „Muidugi oli see väljakutse ka mulle kui fotograafile, teades seda, et iga pilt jõuab vaatajani. Ilma sorteerimise, ilma töötluseta“, lisab Helen. Valimised pilte ürituselt leiab [Heleni FB lehel](#).

Külastasime seda Heleni julget kunstilist eksperimenti koos SES-i asepresidendi Grete Bühleri ja Belgia-Luxembourggi-Šveitsi suursaadiku Gert Antsuga, kes tol päeval saatis Eesti välisministrit tema Šveitsi visiidil. Heleni meeldiv suhtlemisoskus publikuga ja siiras pühendumine fotograafiale tekitasid meis uhkustunde. Et see reaalsust võrgutav noor naine on üks meie seast. Üks väga tubli eestlanna.

Küsisin Heleni käest ka tema arvamust eestluse kohta ja mida see temale võõrsil elades tähendab. "See on paratamatus, et elades välismaal, hakkad võrdlema elu siin ja Eestis. Esimene faas on vastupidiselt armusuhtele tavaliselt mustade prillide oma. Kiiresti on näha, mida välismaal tehakse paremini ja kus on Eestis arenguruumi. Mõne aja pärast järgneb aga roosade prillide periood ning Eestis käies ei jõua ära ahhetada kui lähedaid asju seal tehakse. Olenemata prillide värvusest on kindel see, et välismaalastele Eestit tutvustades pakatavad enamus meist uhkusest ja tihti taban end alustamast lauset sõnadega: "Aga meil Eestis...". Nende mõtete ja tunnete pinnalt on Helenil arenenud kaks hetkel töös olevat projekti, mis mõlemad on seotud Eestiga.

Esimesega neist alustas ta aasta tagasi Ida-Virumaal Kiviõlis. Heleni vanaema elab seal ning ta ema on Kiviõlis üles kasvanud. „Märkasin, et teen enda jaoks parimaid fotosid Ida-Virumaal ning kuna mind huvitab selle piirkonna sotsiaalne areng, siis tundus loomulik just seal oma esimese n.ö südameprojektiga algust teha.“ Helen on üles kasvanud Tallinnas, kuid lapsepõlves Kiviõlis veedetud koolivaheajad on nähtavasti tema fotode eripära tugevalt mõjutanud.

Soov Eestit välisilmale tutvustada väljendub Heleni teises suures projektis, mida ta alustas koos endise töökaaslase Karin Nemeciga selle aasta alguses. Projekti nimi on "Harilik eestlane", mille tulemusena valmib üks lahe fotoraamat lühilugudega eestlastest. Huvitav on see, et lood on kogutud veebilehe www.harilikeestlane.ee kaudu eestlastelt endilt. Helen ütleb, et projekti õnnestumisele on palju kaasa aidanud sotsiaal- ja kohalik meedia. Neil on hea meel, et projektile avaldas toetust isegi Eesti president T.H. Ilves, kes tutvustas seda oma FB lehel. Samuti oli lugude kogumine "EV 95" programmis. "Meil on tänaseks 301 väga toredat lugu kümnel erineval teemal. Oleme saanud südamest naerda meeleolukate jutukeste üle ning olnud väga liigutatud inimeste siirusest". Möödunud suvel rändas Helen mööda Eestimaad ringi ja pildistas raamatu jaoks fotosid. Praegu on kirjastuses käsil toimetamine ja kujundamine. Raamat peaks poodidess jõudma 2014a lõpus. Helen loodab, et "Harilikust eestlasest" saab üks põnev raamat, mida oleks tore kinkida sõpradele-tuttavatele või panna see omaenda raamaturiilisse, et tulevikus lugeda ja vaadata, millised me eestlased aastal 2013 olime.

/Artur Alliksaar (1923 – 1966). Luuletus: "Olematus võiks ju ka olemata olla"/

- *"Me julgeme tahta (ja tahet omadagi) nii naeruväärselt vähe.*
- *Enamasti lepime lähimaga.*
- *Enamasti lepime lühimaga.*
- *Enamasti lepime tühimaga".*

Mis oleks aga siis, kui me vaataks maailma läbi Heleni fotosilma? Kas me oskaks võrgutada reaalsust nii osavalt? Ehk ei lepiks lähimaga, lühimaga, tühimaga.

Aitäh Helen.

/M. Loertscher, 24. September, 2014, Winterthuris/